

1V Opiniepanel Rapport

7 november 2019
Auteur: Jeroen Kester

CDA en D66: koers en leiderschap

Samenvatting

Kiezers CDA en D66 snakken naar nieuw gezicht, Hoekstra en Ollongren favoriet bij kiezers

CDA- en D66-kiezers zijn ontevreden over het profiel en de leider van hun partij en zien uit naar een nieuw gezicht. CDA-kiezers hebben het liefst minister Wopke Hoekstra als nieuwe leider; D66-kiezers zijn sterk verdeeld.

Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder duizenden van hun kiezers uit het Opiniepanel. Zaterdag houden CDA en D66 tegelijk hun partijcongres. Ook al is het kabinet pas op de helft van zijn termijn, beide partijen blikken daar vooruit op de volgende verkiezingen.

Aanleiding genoeg, blijkt uit het onderzoek, want slechts een kwart van beide groepen ziet de eigen standpunten voldoende terug in Rutte III. [Bekijk hier hoeveel kiezers de huidige partijleiders steunen.](#)

Hoekstra krijgt nog geen meerderheid van de CDA-kiezers achter zich, maar ten opzichte van bijna een half jaar geleden zakt minister en concurrent Hugo de Jonge weg. Hoe groot is de voorsprong van Hoekstra en wie krijgt nu de (lichte) voorkeur bij D66-kiezers? [Lees het hier.](#)

CDA en D66 in Rutte III

CDA en D66 volgens kiezers onvoldoende zichtbaar

De volgende vragen zijn gesteld aan CDA- (2.283) en D66-kiezers (1.786) die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen op die partij gestemd hebben. CDA-kiezers kregen de vragen over het CDA; D66'ers die over D66.

Hoe goed of slecht vind je dat [CDA/D66] het nu doet?

	CDA	D66
Heel goed	4%	4%
Redelijk goed	50%	49%
Redelijk slecht	24%	28%
Zeer slecht	8%	10%
Weet niet / geen mening	15%	9%

Het [CDA/D66] is, naast de VVD, [CDA/D66] en de ChristenUnie, één van de regeringspartijen. Vind je de standpunten van het [CDA/D66] op dit moment voldoende of onvoldoende zichtbaar in het huidige kabinetsbeleid?

	CDA	D66
Voldoende	27%	26%
Onvoldoende	53%	50%
Weet niet / geen mening	20%	24%

Welk van onderstaande uitspraken over D66 in het kabinet past het beste bij je mening?

	CDA	D66
De partij profileert zich in dit kabinet te veel met eigen standpunten	1%	6%
De partij profileert zich in dit kabinet genoeg met eigen standpunten	27%	26%
De partij profileert zich in dit kabinet te weinig met eigen standpunten	52%	41%
Weet niet / geen mening	20%	27%

Zou je het een goede of slechte zaak vinden als het [CDA/D66] in het volgende kabinet weer met [CDA/D66] zou regeren?

	CDA'ers over D66	D66'ers over het CDA
Goede zaak	1%	6%
Slechte zaak	27%	26%
Weet niet / geen mening	20%	27%

Partijleider CDA en D66

Weinig vertrouwen in huidige partijleiders CDA en D66

Hoeveel vertrouwen heb je in [Pieter Heerma/ Rob Jetten] in zijn functie als fractievoorzitter van het [CDA/D66]?

	CDA'ers over Heerma	D66'ers over Jetten
Veel/redelijk veel vertrouwen	45%	53%
Niet zo veel/geen vertrouwen	30%	42%
Weet niet	25%	6%

[Het CDA/D66] kan ervoor kiezen om een lijsttrekker te kiezen in een interne verkiezing. Bij zo'n lijsttrekkersverkiezing mogen alle leden stemmen. Andere partijen houden geen verkiezing, dan beslist de partijtop onderling wie de nieuwe leider wordt. Sommigen zijn tegen een verkiezing, omdat ze vrezen dat interne discussie aanzet tot verdeeldheid, anderen zeggen juist dat de lijsttrekkersstrijd democratie binnen de partij vergroot en zorgt voor extra aandacht voor de partij.

Vind je dat D66 wel of geen openbare ledenverkiezing moet organiseren om een nieuwe lijsttrekker te kiezen?

	CDA	D66
De partij moet wel een verkiezing organiseren	47%	53%
De partij moet geen verkiezing organiseren	22%	14%
Weet niet	31%	34%

Kun je in drie kenmerken beschrijven waar de ideale partijleider van [CDA/D66] volgens jou aan moet voldoen?

CDA'ers:

D66'ers

Nieuwe partijleider?

Ollongren iets voor bij D66; Hoekstra heeft voorsprong bij CDA'ers

D66-kiezers

Kun je bij elk van onderstaande D66-politici aangeven of het wat jou betreft wel of niet acceptabel is als hij of zij lijsttrekker wordt van de partij?

Antwoordopties zijn gerandomiseerd voorgelegd.

	Wel acceptabel	Niet acceptabel	Weet niet
Rob Jetten	48%	25%	27%
Kajsa Ollongren	54%	19%	27%
Sigrid Kaag	48%	18%	34%
Pia Dijkstra	38%	29%	33%
Wouter Koolmees	31%	33%	36%

CDA-kiezers

Kun je bij elk van onderstaande D66-politici aangeven of het wat jou betreft wel of niet acceptabel is als hij of zij lijsttrekker wordt van de partij?

Antwoordopties zijn gerandomiseerd voorgelegd.

	Wel acceptabel	Niet acceptabel	Weet niet
Wopke Hoekstra	74%	8%	18%
Hugo de Jonge	66%	12%	22%
Mona Keijzer	47%	29%	24%

En als je moet kiezen, welk van onderstaande prominente D66-politici is volgens jou het meest geschikt als partijleider?

Antwoordopties zijn gerandomiseerd voorgelegd.

	D66
Rob Jetten	15%
Kajsa Ollongren	21%
Sigrid Kaag	16%
Pia Dijkstra	12%
Wouter Koolmees	6%
Iemand anders	2%
Weet niet / geen mening	29%

En als je moet kiezen, welk van onderstaande prominente D66-politici is volgens jou het meest geschikt als partijleider?

Antwoordopties zijn gerandomiseerd voorgelegd.

	CDA
Wopke Hoekstra	39%
Hugo de Jonge	21%
Mona Keijzer	16%
Iemand anders	3%
Weet niet / geen mening	21%

Zekerheid voorkeur kandidaten

Voorkeur voor Ollongren flinterdun; meeste CDA'ers zeker over voorkeur voor Hoekstra

In hoeverre is er een kans dat je voorkeur voor een kandidaat-lijsttrekker de komende tijd nog verandert? (D66-kiezers met een voorkeur voor een van de D66-politici)

	Rob Jetten	Kajsa Ollongren	Sigrid Kaag	Pia Dijkstra	Wouter Koolmees
Die kans is er niet, mijn keuze staat helemaal vast	8%	6%	17%	13%	14%
Die kans is redelijk klein, ik heb een redelijke voorkeur	39%	32%	42%	33%	19%
Die kans is redelijk groot, ik heb een lichte voorkeur maar andere kandidaten maken nog kans	31%	40%	28%	28%	28%
Die kans is zeer groot, ik heb een lichte voorkeur maar alles ligt nog open	9%	12%	9%	10%	19%
Weet niet / ik heb geen favoriete lijsttrekker	13%	10%	4%	17%	20%

In hoeverre is er een kans dat je voorkeur voor een kandidaat-lijsttrekker de komende tijd nog verandert? (CDA-kiezers met een voorkeur voor een van de D66-politici)

	Wopke Hoekstra	Hugo de Jonge	Mona Keijzer
Die kans is er niet, mijn keuze staat helemaal vast	15%	17%	24%
Die kans is redelijk klein, ik heb een redelijke voorkeur	45%	42%	36%
Die kans is redelijk groot, ik heb een lichte voorkeur maar andere kandidaten maken nog kans	21%	20%	14%
Die kans is zeer groot, ik heb een lichte voorkeur maar alles ligt nog open	7%	7%	6%
Weet niet / ik heb geen favoriete lijsttrekker	13%	15%	20%

Zekerheid voorkeur kandidaten

Voorkeur voor Ollongren flinterdun; meeste CDA'ers zeker over voorkeur voor Hoekstra

Vink aan of de volgende kandidaten volgens jou wel of niet aan de volgende kenmerken voldoen? (D66-kiezers met een voorkeur voor een van de D66-politici)

	Rob Jetten	Kajsa Ollongren	Sigrid Kaag	Pia Dijkstra	Wouter Koolmees
Betrouwbaar	44%	37%	43%	48%	45%
Stemmentrekker	14%	20%	17%	26%	11%
Charismatisch	18%	25%	23%	22%	15%
Deskundig	29%	44%	44%	42%	48%
De beste premier	2%	17%	20%	7%	5%
Verwoordt de partijstandpunten het beste	19%	14%	16%	22%	10%
Geen van deze	43%	40%	42%	34%	49%

Vink aan of de volgende kandidaten volgens jou wel of niet aan de volgende kenmerken voldoen? (CDA-kiezers met een voorkeur voor een van de D66-politici)

	Wopke Hoekstra	Hugo de Jonge	Mona Keijzer
Betrouwbaar	61%	43%	48%
Stemmentrekker	27%	35%	21%
Charismatisch	29%	44%	21%
Deskundig	61%	37%	32%
De beste premier	25%	14%	7%
Verwoordt de partijstandpunten het beste	20%	19%	19%
Geen van deze	23%	27%	39%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden tussen 28 oktober en 7 november 2019. Aan het onderzoek deden 23.718 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee, waaronder 2.283 mensen die bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 op het CDA hebben gestemd. De vragen over D66 werden beantwoord door 1.786 kiezers op die partij bij de verkiezingen van 2017. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Het Opiniepanel bestaat uit ruim 55.000 leden.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Jeroen Kester, jeroen.kester@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 55.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-za 18:15 uur, NPO1)

